

БЪЛГАРСКИЯТ ЕЗИК КАТО ОБЕКТ НА ЗАКОНОДАТЕЛНИ ИНИЦИАТИВИ В НАЧАЛОТО НА ХХІ В.

Доц. д-р Владислав Маринов,
гл. ас. д-р Красимира Василева

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

Резюме. Настоящото изследване е първото, което си поставя за цел да представи съпоставителен анализ на проектите на закон за българския език, внесени за разглеждане в Народното събрание от 2004 г. насам. В резултат от анализа се достига до извода, че между текстовете се регистрират много повече сходства, отколкото различия по отношение както на основните идейни положения, така и на слабите страни, възпрепятствали приемането на такъв закон през годините. Наред с това направените изводи налагат идеята, че е необходим качествено нов подход при съставянето на нормативния акт – законът за българския език следва да регламентира единна държавна езикова политика, с която да се защити езикът като основа на националната идентичност и по този начин да се насърчава развитието на образованието, науката и културата в Република България.

Ключови думи: закон за българския език; книжовен език; българска езикова политика

След промените през 1989 г. в българското общество се утвърждава идеята за създаване на специален закон за правна уредба и регулиране на функциите на българския език и на ролята му в държавната езикова политика. Тъй като от последните законодателни инициативи, свързани с българския език – **Наредбата закон за правописа** (публ. в *Държавен вестник*, бр. 47 от 27 февруари 1945 г.) – са минали повече от четири десетилетия, още през 1990 г. М. Димитрова, Р. Станчева и Б. Георгиев (сътрудници в Института за български език) регистрират в Агенцията за авторско право два варианта на *Проект за законодателно уреждане на езиковия въпрос в България*. На следващата година е приета новата Конституция на Република България, в която е заложено изискването за приемане на закон за българския език, тъй като според чл. 36, ал. 3 случаите,

в които се използва само официалният език, се посочват в закона (който все още – 31 години по-късно – липсва). Още повече, че съгласно §3, ал. 3 от преходните и заключителни разпоредби Народното събрание в срок от три години приема законите, които изрично са посочени в Конституцията, т.е. закон за българския език би трябвало да бъде приет до 1994 г. (KRB 1992). Не може да се отрече, че за тези 31 години съществуват множество законодателни инициативи (над 10), но от тях само 2 достигат до гласуване в пленарната зала, и то на едно и също заседание на 41-вото народно събрание през 2012 г.

След приемането на Конституцията през 1991 г. до днес проектите за закон за българския език в хронологичен ред са¹⁾:

– **1992 г.** – Проект за *Закон за исторически правопис в официалните издания на висшите държавни органи на Република България*, внесен от Манол Тодоров и Константин Размов;

– **1994 г.** – Проект за *Закон за ползване и защита на българския език*, внесен от Николай Хайтов;

– **1994 г.** – Проект за *Закон за ползване и защита на българския език*, представен като проект на Съюза на българските писатели, публикуван в сп. „Български писател“ от 24.05.1994 г.;

– **1994 г.** – Проект за *Закон за ползване и защита на българския език*, внесен от Гинчо Павлов;

– **1995 г.** – Проект за *Закон за ползване и защита на българския език*, внесен от Гинчо Павлов;

– **1998 г.** – Проект за *Закон за защита на българския език*, рег. N 854-01-97/ 04.09.1998 г., внесен от Александър Пиндиков;

– **1998 г.** – Проект за *Закон за защита на българския език*, рег. N 854-01-99/11.09.1998 г., внесен от Драгомир Шопов;

– **1999 г.** – Проект за *Закон за българския език*, рег. N 954-01-22/ 17.02.1999 г., внесен от Любен Корнезов;

– **2004 г.** – Проект за *Закон за българския език*, рег. N 454-01-40/26.5.2004 г., внесен от Елка Анастасова, Николай Чуканов, Теодора Литрова, Анелия Атанасова и Огнян Сапарев;

– **2005 г.** – Проект за *Закон за използване, защита и разпространение на българския език*, рег. N 554-01-90/08.12.2005 г., внесен от Станчо Тодоров;

– **2011 г.** – Проект за *Закон за българския език*, рег. N 154-01-78/18.07.2011 г., внесен от Л. Корнезов;

– **2011 г.** – Проект за *Закон за българския език*, рег. N 154-01-89/04.08.2011 г., внесен от Огнян Стоичков и Станислав Станилов;

– **2017 г.** – Проект за *Закон за съхранение, чистотата при употреба и развитие на българския език*, рег. N 754-01-4/ 17.01.2017 г., внесен от Кирил Добрев;

– **2018 г.** – Проект за *Закон за българския език*, рег. N 854-01-54/ 14.06.2018 г., внесен от Волен Сидеров и народни представители от парламентарната група на „Обединени патриоти“;

– **2022 г.** – Проект за *Закон за българския език*, рег. N 47-254-01-16/ 28.01.2022 г., внесен от Костадин Костадинов и народни представители от парламентарната група на „Възраждане“.

Наред с това може да се отбележи, че през 2003 г. изтъкнатият лингвист М. Виденов в края на монографията си „Българската езикова политика“ (Videnov 2003) публикува като проект-предложение *Закон за статута и употребата на съвременния български книжовен език*, където разглежда правното регламентиране на употребата и статута на българския език от социолингвистично гледище и като съставна част от българската езикова политика. В проекта на М. Виденов се допуска по-голяма свобода при случаите, когато е задължително изучаването на българския език. Авторът, като езиковед, предвижда и конкретни случаи на чуждоезиковото обучение, както и отделя специално внимание на езиковото поведение на публичните личности, а щатните и нещатните сътрудници на масмедияте трябва да поднасят информацията на достъпен за слушателя и читателя език. Освен това в чл. 9 се забранява „употребата на цинизми и вулгаризми в официалното печатно слово и по ефира“ (Videnov 2003, 291).

Целта на настоящото изследване е да се представят в съпоставителен план проектите на закон за българския език, внесени за разглеждане в Народното събрание от 2004 г. насам, за да може да се мотивира липсата на такъв закон днес чрез обективно съществуващата фактология. Постигането на целта предполага изпълнението на следните задачи – да се направи сравнителен анализ на текстовете на законопроектите, като се изведат основните идейни сходства и различия между тях, както и да се очертаят някои от слабостите в концепциите, залежали в основата на законопроектите, които възпрепятстват приемането на закон за българския език през годините. Разгледани са текстовете с отворен достъп, които могат да бъдат открити на страницата на Народното събрание – <https://www.parliament.bg/bg>, а именно проектите за *Закон за българския език* от 2004, 2011, 2018 и 2022 г. (ПЗБЕ 2004, ПЗБЕ1 2011, ПЗБЕ2 2011, ПЗБЕ 2018, ПЗБЕ 2022) и проектът за *Закон за съхранение, чистотата при употреба и развитие на българския език* от 2017 г. (ПЗСЧУРБЕ 2017). С оглед на коректността при анализа се налага да бъдат представени по-големи извадки от наличните текстове, които да подкрепят наблюденията и направените изводи.

1. Всички законопроекти развиват конституционния принцип, че официалният език у нас е българският книжовен език, а графичната система е кирилицата, срв. „Официалният език в Република България е съвременният български книжовен език [...] Графичната система на съвременния български

книжовен език е кирилицата с промените от 1945 г.“ (чл. 2 и 3 от ПЗБЕ 2004); „В Република България официален език е българският език. Графичната система на българския език е кирилицата“ (чл. 1, ал. 1 и 2 от ПЗБЕ1 2011); „Официалният език в Република България е българският книжовен език. Графичната система на българския език е кирилицата (чл. 2, ал. 1 и 2 от ПЗБЕ2 2011); „Българският език е официален език за общуване между всички институции и гражданите на Република България а така също и за контакт с дълготрайно пребиваващите на територията ѝ лица, независимо от етническото им самоопределяне религиозни и културни различия [...] Графичната писмена система на български език и установената кирилица“ (чл. 4 и чл. 6 от ПЗСЧУРБЕ 2017); „Официалният език в Република България е българският книжовен език. Графичната система на българския език е българската форма на кирилицата“ (чл. 2, ал. 1 и 2 от ПЗБЕ 2018; 2022).

Още тук може да се отбележи, че текстовете на разгледаните законопроекти са до голяма степен идентични помежду си, което се очертава като особеност изобщо на съществуващите след 1989 г. проекти за закони за българския език. По този повод П. Костадинова отбелязва, че „Внесените (до 2004 г. – бел. наша – В. М., К. В.) в Народното събрание законопроекти в много висока степен си приличат ... Всъщност у читателя често остава усещането, че става дума не за няколко текста, а за различни редакции на един и същи текст или поне за различни варианти на един и същи документ“ (Kostadinova 2004, 14). Както се вижда от посочените примери от последните законопроекти, явно тенденцията за минимални различия в текстовете се запазва. Липсата на кардинални различия в концепциите на законопроектите е и една от слабостите им, защото може да се допусне, че мотивите за отхвърлянето на предходен законопроект ще се използват за отхвърлянето и на последващите го, които не се различават съществено от него.

2. В разгледаните законопроекти изучаването на българския език се дефинира като право и задължение на българските граждани (чл. 4 от ПЗБЕ 2004; чл. 2 от ПЗБЕ1 2011) (чл. 5 (1) от ПЗБЕ2 2011, 2018, 2022). В проектите от 2011, 2017, 2018 и 2022 г. са посочени и нормативните актове, които уреждат изучаването на българския език, срв. „Правото и задължението [...] се осъществяват при условия и по ред, определени в този закон, в Закона за предучилищното и училищното образование и подзаконовите актове по прилагането им [...] Обучението и възпитанието на децата и учениците в институциите в системата на предучилищното и училищното образование се провеждат на книжовен български език“ (чл. 5 от ПЗБЕ2 2011, 2018, 2022); „Изучаването на българския език, обемът и съдържанието на учебните програми са регламентирани от Закона за предучилищното и училищното образование и Закона за висшето образование, включително чрез разпоред-

би и подзаконовни нормативни актове на МОН“ (чл. 5 от ПЗСЧУРБЕ 2017). Държавата се задължава да обезпечи условия за спазването на съответните изисквания: „В институциите [...] се осигуряват условия за усвояването на книжовния български език в съответствие с държавния образователен стандарт“ (чл. 5, ал. 4 от ПЗБЕ 2018, 2022); „Училищното образование осигурява условия за усвояването на книжовния български език в съответствие с държавното образователно изискване по чл. 16, т. 4 от Закона за народната просвета“ (чл. 5, ал. 4 от ПЗБЕ2 2011).

Наред с това в законопроектите се регламентират и специфични случаи на изучаването на българския език, напр. от деца и ученици, растящи в чуждоезикова среда, както и усвояването на българския език от български граждани, за които той не е майчин. По-голямата част от законопроектите се опитват да уредят правно и изучаването на чужди езици, степента на допустимо влияние на чуждите езици върху българския, писмената и устната употреба на чужди езици и др. Може да се отбележи, че в този раздел е налице друга слабост на всички законопроекти – опитват се да обхванат и да регламентират области, които са динамични, а това е предпоставка в определен момент различни аспекти на тези области да влязат в противоречие със закона или да останат извън неговия обхват, напр. употребата на думи от чужд произход в писмените текстове или случаите, в които е допустима употреба на език, различен от българския. С други думи, има опасност да започне да действа закон, който още с приемането си няма да е адекватен на обществените нужди или санкциониращите му функции ще надхвърлят допустимото.

3. Всички текстове също така установяват запазването на българския език като основен приоритет на държавната политика. Това е важен момент, тъй като изучаването, съхранението и разпространението на българския език вече се разглеждат като елементи от българската езикова политика. Различни аспекти на тази политика могат да се открият във всички разгледани законопроекти. Например проектът, внесен през 2004 г., предвижда насърчаването на съхраняването и развитието на българския език, което да се осъществява от държавата чрез: 1) административни и други законосъобразни стимули; 2) данъчни облекчения и преференции; 3) финансови помощи за програми и проекти, свързани с опазването и развитието на българския език (чл. 18 от ПЗБЕ 2004). Съгласно чл. 16 от последния внесен законопроект (ПЗБЕ 2022) държавата насърчава използването и обогатяването на българския книжовен език чрез допълнително подпомагане на областите, чрез които той се развива – образование, наука, изкуство, култура и масови комуникации. Освен това държавата защитава и налага българския език като един от европейските езици при осъществяване на политиката на институциите на Европейския съюз (чл. 21, ал. 1 от ПЗБЕ 2018, 2022), както и приема нацио-

нални програми за подпомагане на българистичните теоретични и практически изследвания, за развитието на науката за българския език, за нейното популяризиране в чуждестранните българистични и славистични центрове и сред българските общности в чужбина (чл. 22 от ПЗБЕ 2018, 2022). Особен акцент се поставя върху политиката на страната, свързана с изучаването на българския език зад граница: „Държавата полага особена грижа за децата и учениците, растящи в чуждоезикова среда зад граница, като им създава допълнителни условия за усвояване на българския книжовен език. За осъществяване на обучението зад граница българската държава осигурява учебници, учебни помагала, методическа и финансова помощ“ (чл. 5, ал. 5. от ПЗБЕ 2018, 2022).

Като компонент от българската езикова политика в пределите на страната може да се приеме и изискването за задължително владееие на българския език на определено ниво, което се доказва по някакъв начин (сертификат, тест за езиково ниво и др.). В повечето от законопроектите това е задължително условие основно за лицата, които кандидатстват за придобиване на българско гражданство, но така или иначе и в момента е правно уредено в чл. 12, ал. 5 на Закона за българското гражданство (ZBG 1998).

По-интересното тук обаче е, че в два от проектите е заложено и изискването за задължително владееие на българския език при заемане на административна длъжност. Единият предвижда и въвеждане на специален изпит за кандидатите: „при назначаването на служба в държавната или в местната администрация задължително се полага изпит по български език за проверка на езиковата култура – писмен и устен“ (чл. 6, ал. 1 ПЗБЕ 2004). А съгласно чл. 10 от ПЗСЧУРБЕ при назначаване „на щатни служители във всички сектори и нива на обществена и частна административна, стопанска, културна и т.н. дейности, изброени в алинеите на чл. 7 от настоящия закон, кандидатите представят диплома, която да потвърди, че притежават говорими и писмени познания по български език“. По-нататък същият текст постановява: „Документ за основно владееие на писмен и говорим български език представят всички кандидати за получаване на удостоверения за професионална правоспособност, включително свидетелство за правоуправление на моторни превозни средства“ (чл. 11 от ПЗСЧУРБЕ 2017). Както се вижда, в някои от законопроектите липсва презумпцията, че ако за едно лице българският език е първи в хронологичен или функционален аспект (Videnov 2000, 209 – 210), то степента на овладяването му е достатъчна за всички обществени сфери и не е необходимо допълнителното ѝ доказване.

4. Почти всички разгледани законопроекти предвиждат правна уредба и по повод на начините за обогатяване на българския книжовен език с нови думи, обема на чуждите думи в българския език, употребата на диалектна

лексика и др., което, може да се отбележи, че е поредното слабо място на законопроектите, тъй като езикът е жива система и трудно може да се регулира по този начин, срв. „Българският книжовен език се развива и обогатява с нови думи и изрази чрез народното творчество, науката, технологиите и литературата и чрез заимстване от други езици, когато в българския език няма такива с възпроизвеждащ смисъл“ (чл. 15 от ПЗБЕ 2018, 2022); „Използването на диалектни думи и изрази е допустимо в литературните произведения и в журналистиката, както и в разговорната реч“ (чл. 15 от ПЗБЕ 2004); „Изрази и думи от други езици се заменят с български, които възпроизвеждат техния смисъл [...] В официалните издания на държавните органи, изрази и думи на друг език се използват, когато са станали съставна част на българския език и не могат да бъдат заменени с равностойни изрази и думи от българския език, както и думи, които нямат съответно наименование в българския език“ (чл. 9 и 19 от ПЗБЕ1 2011); „Исиска се предпочитание на равностойния български еквивалент пред чуждия термин“ (чл. 8 от ПЗСЧУРБЕ 2017). Съответно, ако някой не се съобрази с текстовете в тази част от законопроектите, подлежи на санкции, когато използва диалектна лексика или лексика от друг език при наличието на „равностойен български еквивалент“ (според нас не е възможно да се определят обективни критерии, които да установяват тази „равностойност“).

5. Във всички проекти е заложено и създаването на нов специализиран орган, който има различно наименование (Съвет за българския език, Комисия за опазване на българския език, Национален съвет за опазване и развитие на българския език), юридически статут, състав, мандат и правомощия в отделните текстове. Повечето от тях предвиждат съответната институция да бъде създадена като специализиран държавен орган към Министерския съвет (вж. чл. 19 от ПЗБЕ 2004, чл. 22 от ПЗБЕ2 2011, чл. 31 от ПЗБЕ 2018 и ПЗБЕ 2022). Според проекта, внесен от К. Добрев през 2017 г., Съветът за българския език следва да се създаде към Министерството на културата (чл. 14 от ПЗСЧУРБЕ 2017). Всички текстове предвиждат мандатът на работа на съвета/комисията да бъде с продължителност 4 или 5 години.

Повече сходства, отколкото различия се установяват и при съпоставката между основните цели, функции и правомощия на съответния съвет/комисия. Например във внесените от Л. Корнезов проект се предвижда Комисията за опазване и развитие на българския език да: 1) приема задължителни решения за замяна на изрази и думи от друг език с равностойни изрази и думи в българския език; 2) приема препоръчителни решения за обогатяване на българския език; 3) приема решения за усъвършенстване на българската граматика след обсъждане от специалисти по българско езикознание, писатели, журналисти и от обществеността; 4) предлага теми за научни изслед-

вания за обогатяването и развитието на българския език; 5) организира издаването на речници на българския език с включване на нови изрази и думи; 6) организира съвместно с научните организации международни конгреси, симпозиуми и срещи за обсъждане проблемите на българистиката (чл. 24 от ПЗБЕ1 2011).

Докато за последните два законопроекта, внесени за обсъждане през 2018 и 2022 г., може да се отбележи, че сред по-важните функции на Съвета за българския език са: 1) по предложение на Института за български език, съгласувано с университетските катедри по български език, да утвърждава и обнародва правилата за ползване на книжовния български език и промените в тях, съдържащи правопис, граматика, замяна на изрази и думи от друг език с равностойни на българския език, както и нови думи; 2) да възлага на Българската академия на науките периодично издаване на речници, граматики, нормативни справочници (включително електронни), отразяващи лексиката, правописа и граматиката на българския книжовен език; 3) да участва в изготвянето, изменението и допълнението на държавния образователен стандарт за усвояването на книжовния български език по Закона за предучилищното и училищното образование; 4) да дава становище относно учебните планове, изготвени по реда на Закона за предучилищното и училищното образование; 5) да дава становище относно употребата на българския книжовен език в учебниците, включени в процедура за одобряване по реда на Закона за предучилищното и училищното образование (чл. 34, ал. 1 от ПЗБЕ 2018, 2022).

Освен това съгласно чл. 34, ал. 2 от същите законопроекта Съветът може да организира дискусии и консултации с представители на законодателната и изпълнителната власт и структурите на гражданското общество по обществено значими въпроси на опазването, ползването и развитието на българския език. Също така (чл. 34, ал. 3) Съветът следва да препраща незабавно по компетентност до органите получените сигнали за нарушенията на други закони, регламентиращи употребата и опазването на българския език в различните сфери на обществения живот.

Основното различие във връзка с правата на разглеждания орган между предходните проекти и внесения от К. Добрев през 2017 г. текст е, че в него се залага и идеята Съветът за българския език да предлага правила за присъждане на дипломи: 1) за задълбочено владение на български език; 2) за професионална компетентност на български език; 3) определя предимства, които получилите такива дипломи ползват (чл. 18, ал. 3 от ПЗСЧУРБЕ 2017).

Като обобщение за тази част може да се отбележи, че във всички текстове немалка част от предвижданите функции и правомощия на този специализиран орган дублират или изземат функции на съществуващи институции.

Изводи

До обсъждане в пленарната зала са стигнали само три законопроекта. Първите два са отхвърлени от депутатите при гласуването, а съдбата на третия (внесен на 28.01.2022 г.) засега не е решена. Всъщност този текст повтаря съдържанието на друг, който е отхвърлен още на фаза разглеждане в комисиите през 2018 г.²⁾ И сега, след внасянето му като нов проект, във водещата Комисия по образованието и науката са постъпили отрицателни становища от редица институции. Посочените в тях доводи срещу приемането на законопроекта съдържателно са близки или идентични на аргументите, с които преди това са отхвърлени всички предходни проекти. През годините при обсъждането им както в комисиите, така и в пленарната зала, като цяло, се посочват едни и същи слабости на всеки от разгледаните законопроекта.

1) В част от съдържанието си законопроектите повтарят принципи и разпоредби, които вече са уредени с други действащи нормативни актове – Конституцията на Република България, Закона за българското гражданство, Закона за радиото и телевизията, Закона за предучилищното и училищното образование и т.н., което означава, че е налице или дублиране на текстове, или противоречие с текстове от вече действащи закони, които трябва да бъдат преработени.

2) Предвижда се създаване на нови административни органи и звена с неясен статут, чиито права, задължения и функции в по-голямата си част дублират тези на вече съществуващи и утвърдени институции (основно на Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“).

3) Свързаните с употребата на езика ограничения, които следва да бъдат наложени, са от такова естество, че почти неминуемо в даден момент всеки български гражданин ще се окаже закононарушител и ще трябва да заплаща глоби за неспазване на закона за българския език.

4) Тъй като езикът е жива система, неговите развойни тенденции и процеси трудно могат да бъдат предвидени и съвсем не могат да бъдат управлявани със закон.

Представените примери подкрепят тезата, че текстовете на проектозаконите за българския език от 1994 до днес сякаш са различни варианти на един и същи текст, които се различават в минимална степен помежду си. Както вече беше отбелязано в началото, от това следва, че всички тези варианти притежават и едни и същи слабости, поради което и мотивите да не се приемат, не се различават съществено. В резултат по-голямата част от законопроектите дори не стигат до пленарната зала, а тези, които са подложени на гласуване, са отхвърлени. Очевидно е, че е необходим нов подход при изготвянето на закон за българския език, за да може такъв закон да бъде одобрен и приет. Ключов момент е привличането в комисията от състави-

тели и на специалисти по български език. Това би допринесло за нещо далеч по-важно от самото приемане на закон за българския език, а именно – въпросният закон да бъде реално приложим и да може да бъде спазван. На практика няма как да действа ефективно нормативен акт, който се стреми да управлява развойните процеси на езика, зависещи от редица други лингвистични и екстралингвистични фактори. Законът за българския език следва да регулира тези обществени отношения, които действително подлежат на правна уредба – да се регламентира единна държавна езикова политика, с която да се защити езикът като основа на българската национална идентичност и да се насърчава развитието на образованието, науката и културата в Република България.

Това изследване е реализирано в рамките на проект „Българският език в глобализацията се свят“ – ФСД-31-312-11/19.04.2022.

БЕЛЕЖКИ

1. Данните за законопроектите в периода 1990 – 1997 г. са от изследването на П. Костадинова „За обществените нагласи в полза на закон за българския език“ (Kostadinova 2004), а за периода 1998 – 2022 г. – от справка N ПГ-47-2194-B-78/19.05.2022, изготвена за целите на това изследване от Г. Килфанова – главен секретар на Народното събрание.
2. Извадките от двата законопроекта – ПЗБЕ 2018 и ПЗБЕ 2022 – показват пълна идентичност между текстовете им в анализираниите части.

Източници:

ПЗБЕ 2004: Проект за Закон за българския език, рег. N 454-01-40 / 26.5.2004 г., внесен от Елка Анастасова, Николай Чуканов, Теодора Литрова, Анелия Атанасова и Огнян Сапарев. *Достъпен на адрес:* <https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/10959>

ПЗБЕ1 2011: Проект за Закон за българския език, рег. N 154-01-78 / 18.07.2011 г., внесен от Любен Корнезов. *Достъпен на адрес:* <https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/13645>

ПЗБЕ2 2011: Проект за Закон за българския език, рег. N 154-01-89/04.08.2011 г., внесен от Огнян Стойчков и Станислав Станилов. *Достъпен на адрес:* <https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/13666>

ПЗБЕ 2018: Проект за Закон за българския език, рег. N 854-01-54/ 14.06.2018 г., внесен от Волен Сидеров и народни представители от парламентарната група на „Обединени патриоти“. *Достъпен на адрес:* <https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/78126>

ПЗБЕ 2022: *Проект за Закон за българския език*, рег. N 47-254-01-16/ 28.01.2022 г., внесен от Костадин Костадинов и народни представители от парламентарната група на Партия „Възраждане“. *Достъпен на адрес:* <https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/164012>

ПЗСЧУРБ 2017: *Проект на Закон за съхранение, чистотата при употреба и развитие на българския език*, рег. N 754-01-4/ 17.01.2017 г., внесен от Кирил Добрев. *Достъпен на адрес:* <https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/66520>

ЛИТЕРАТУРА

ВИДЕНОВ, М., 2000. *Увод в социолингвистиката*. София: Делфи.

ВИДЕНОВ, М., 2003. *Българската езикова политика*. София: Международно социолингвистическо дружество.

ЗБГ, 1998. Закон за българското гражданство. *Държавен вестник*, бр. 136 от 18 ноември 1998 г., посл. изм. ДВ. бр. 26 от 1 април 2022 г. [Прегледан на 02.04.2022]. Достъпен на адрес: <https://justice.government.bg/home/normdoc/2134446592>

КОСТАДИНОВА, П., 2004. За обществените нагласи в полза на закон за българския език. В: Костадинова, П. (съст). *Законона/за езика*. София: Издателство „Хейзъл“, 13 – 29.

КРБ, 1992. Конституция на Република България. *Държавен вестник*, бр. 56 от 13 юли 1991 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 100 от 18 декември 2015 г. [Прегледан на 02.04.2022]. Достъпен на адрес: <https://www.parliament.bg/bg/const>

REFERENCES

KOSTADINOVA, P., 2004. Za obshtestvenite naglasi v polza na zakon za balgarskia ezik. V: KOSTADINOVA, P. (sast). *Zakoni na/za ezika*. Sofia: Izdatelstvo „Heyzal“, 13-29 [in Bulgarian].

KRB, 1992. Konstitutsia na Republika Bulgaria. *Darzhaven vestnik*, br. 56 ot 13 yuli 1991 g., posl. izm. i dop. DV. br. 100 ot 18 dekemvri 2015 g. [viewed 02 April 2022]. Available from: <https://www.parliament.bg/bg/const>

VIDENOV, M., 2000. *Uvod v sotsiolingvistikata*. Sofia: Delfi [in Bulgarian].

VIDENOV, M., 2003. *Balgarskata ezikova politika*. Sofia: Mezhdunarodno sotsiolingvisticheskoto druzhestvo [in Bulgarian].

ZBG, 1998. Zakon za balgarskoto grazhdanstvo. – *Darzhaven vestnik*, br. 136 ot 18 noemvri 1998 g., posl. izm. DV. br. 26 ot 1 april 2022 g. [viewed 02 April 2022]. Available from: <https://justice.government.bg/home/normdoc/2134446592>

BULGARIAN LANGUAGE AS AN OBJECT OF LEGISLATIVE INITIATIVES IN THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY

Abstract. The present study is the first one that aims to present a comparative analysis of the bills for the use of the Bulgarian language introduced in the Parliament since 2004. The conclusion reached as a result of the comparative analysis is that the texts of the bills have quite a lot in common rather than having differences in terms of both the main ideological positions and the weak points that prevented the adoption of such a law over the years. In addition to this, the conclusions impose the idea that a qualitatively new approach is needed in the drafting of the normative act – the law on the Bulgarian language should regulate a unified state language policy to protect the language as the basis of national identity and thus to encourage the development of education, science and culture in the Republic of Bulgaria.

Keywords: law on the Bulgarian language; literary language; Bulgarian language policy

✉ **Dr. Vladislav Marinov, Assoc. Prof.**

Web of Science Researcher iD: AAF-1949-2019

Scopus Author iD: 57212218467

ORCID iD: 0000-0003-4477-5783

Department of Modern Bulgarian Language

„St. Cyril and St. Methodius” University of Veliko Tarnovo

5003 Veliko Turnovo

2, T. Turnovski Str.

E-mail: w.marinov@ts.uni-vt.bg

✉ **Dr. Krasimira Vasileva, Chief Assist. Prof.**

ORCID iD: 0000-0002-7366-9587

Department of Modern Bulgarian Language

„St. Cyril and St. Methodius” University of Veliko Tarnovo

5003 Veliko Turnovo

2, T. Turnovski St.

E-mail: k.vasileva@ts.uni-vt.bg